

i alt Fald er det givet, at det har stor Betydning især under disse Samfundsforhold, at man lærer at kende Arbejdets Velsignelse. Det gælder derfor om at skaffe saadanne gode Hjem med Jord til Husmandsbrug paa Landet. Da vi indbragte Lovforslaget om Havelodder for 2—3 Aar siden, var det i Følge den samme Tante, kun ikke i den Udstrækning. Men jeg indrømmer, at det at udstrække den til at skaffe Jord til en Ko, saaledes som det blev forhandlet paa Agrarföreningens Møde og det fynske Landbodelegeretmøde, har meget mere paa sig og er mere tilfredsstillende end at indskrænke sig til at give dem en Havelod; men vor Stilling var jo den Gang, at det maatte være uoverkommeligt af Bønhensyn at stille større Jordbringer. Mejeriweesenets Udvikling her i Landet har ført med sig, at det ikke mere er saa nemt for Fattigmand at faa den daglige Mælk til Husholdning som før. Han maa da have en Ko for at tilfredsstille disse Fornødenheder. Samtidig med at Mejeriets Udvikling har bragt dette med sig, har den ogsaa bragt det med sig, at det af denne Ko, der ikke behøves i Husholdningen, kan han gøre frugbringende til Husholdningen paa en bedre Maade end tidligere. — Men dersom vi ikke komme til en Ordning af disse Forhold, dersom Landbruget maa komme til at regne med Strikforhold, vil det vist se galt ud for Landbruget. Jeg indrømmer, at Striker kunne være berettigede i mange Tilfælde; men naar Princippet gennemføres, fører det let med sig, at man ogsaa begaar uberettigede Striker; og det er jo en Kendsgerning, at Strikerne koste Millioner, medens de kun indbringe Tusinder for Arbejderne. Det vilde være heldigt for Landbruget, om vi kunde modarbejde dette paa en fornuftig Maade. Skal Landbruget regne med Striker, vil det se galt ud for det, naar det, som jeg før sagde, saa bliver nødvendigt at lægge Jord ud til Græsning; thi kan Landbrugeren ikke regne paa fast Arbejdskraft, men skal regne med Striker, kommer han til at tage de Forhold, som passe ham bedst; maatte kan han ved at lægge Jord ud til blot og bar Græsning, omtrent saa det samme Nettoudbytte, som nu, men han kan ikke saa det samme Bruttoudbytte, og det Bruttoudbytte, der saaledes vil mistes, vil natur-

ligvis indskrænke Driftsudgifterne, og gaa ud over Arbejderbefolkningen. Men ikke alene dette, men den mindre Frembringelse af Produkter vil være til Skade for Handel og Wandel, og den vil desuden kunne have de stadeligste Følger ogsaa for Haandværksstanden, der vil tabe meget Arbejde, naar Landbruget gaar ud af Drift. Man maa derfor undgaa saa vidt muligt at komme til saadanne Yderligheder, og jeg tror, at det vil være til Gavn baade for Arbejdsgivere og Arbejdere saavel i By som paa Land; thi det, at Landbruget gaar ud af Drift, vil ogsaa føre til, at Arbejderne endnu mere drage fra Landet ind til Byerne eller til Amerika og maatte blot lide Stuffer; thi Forholdene i Byerne som i Amerika ere vist ikke saa meget glimrende. — Jeg siger derfor, at det er af Interesse baade for Arbejderne i Byerne og paa Landet at faa tilvejebragt saadanne Vilkaar for Arbejderne, at disse føle sig knyttede til Landet. I den Hovedbetragtning at skaffe gode Hjem, — og ved at skaffe gode Hjem fortaar jeg som sagt at skaffe Jord til alle Huse eller til den størst mulige Part af dem — ere vist alle enige; men Spørgsmaalet er, hvad der skal gøres, og hvorledes det skal gennemføres. Det er en stor social Opgave, men den indeholder sikkert ogsaa meget store Vanskeligheder. Men indeholder den Vanskeligheder, saa lad os sige, som Kronprins Frederik sagde i Slutningen af forrige Aarhundrede, da han rejste Landbrugsagen: „Lad os begynde jo før jo hellere“; thi have vi Vanskeligheder at bekæmpe, er det ogsaa det bedste for os at begynde jo før jo hellere. Og det turde være, at Midlet nu som den Gang er Nødhjættelse af en Landbokommission for at udfinde de Veje, der ere at gaa for at løse dette Spørgsmaal, og at skaffe venlige og lykkelige Hjem for alle, saaledes at man faar en fast Arbejdsforhold, der lever vel tilfreds, som har fuldstændig Selvstændighedsfølelse og deres Selvstændighedstrang tilfredsstillet og som er ubærbt af den Uro, som Tiden fører med sig i alle Forhold. Forslaget gaar ud paa at faa en saadan Landbokommission nedsat. Forholdene paa Landet med Hensyn til Udbygning og Sammenlægning hvile alle paa Forordninger fra Begyndelsen af dette Aarhundrede, og Tantegangen i disse For-